

Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta utlåtande Europeiska kommissionens meddelande Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet, KOM(2010) 171.

Stockholmsprogrammet, som fastställdes av Europeiska rådet i december 2009, anger prioriteringar för utvecklingen av ett europeiskt område med frihet, säkerhet och rättvisa under 2010–2014. I Stockholmsprogrammet uppmanas kommissionen att inom de första sex månaderna 2010 presentera en handlingsplan där programtexten omvandlas till förslag på konkreta åtgärder tillsammans med en tidsplan för genomförandet av åtgärderna. Kommissionen presenterade den 20 april 2010 sitt meddelande med en handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet och angav att syftet med handlingsplanen är att leva upp till Stockholmsprogrammets prioriteringar. Meddelandet innehåller en omfattande tabell där förslagen på konkreta åtgärder listas.

Justitieutskottet välkomnar möjligheten att i ett tidigt skede involveras i arbetet med att genomföra Stockholmsprogrammet. Utskottet anser dock att kommissionens meddelande om en handlingsplan inte möjliggör en noggrann bedömning av de planerade åtgärdernas innehåll. Utskottet väljer därför att i huvudsak fokusera på den fortsatta processen med att genomföra Stockholmsprogrammet och att inte i detalj kommentera de åtgärder som kommissionen föreslagit eller tidpunkten för att genomföra dem.

I ärendet finns 3 motivreservationer (s, v och mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets granskning	6
Reservationer	9
1. Kommissionens handlingsprogram för att genomföra Stockholmsprogrammet – motiveringen (s)	9
2. Kommissionens handlingsprogram för att genomföra Stockholmsprogrammet – motiveringen (v)	9
3. Kommissionens handlingsprogram för att genomföra Stockholmsprogrammet – motiveringen (mp)	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
<i>Bilaga 2</i>	
Konstitutionsutskottets protokollsutdrag 2009/10:46	12
<i>Bilaga 3</i>	
Utrikesutskottets yttrande	13
<i>Bilaga 4</i>	
Försvarsutskottets yttrande	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kommissionens handlingsprogram för att genomföra Stockholmsprogrammet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Reservation 1 (s) – motiveringen

Reservation 2 (v) – motiveringen

Reservation 3 (mp) – motiveringen

Stockholm den 15 juni 2010

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Johan Linander (c), Elisebeht Markström (s), Johan Pehrson (fp), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Otto von Arnold (kd), Mehmet Kaplan (mp), Anders Hansson (m) och Maryam Yazdanfar (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kammaren har i enlighet med 10 kap. 4 § riksdagsordningen hänvisat kommissionens meddelande Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet, KOM(2010) 171, till justitieutskottet för granskning och skriftligt utlåtande.

Faktapromemorian Kommissionens handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet (2009/10:FPM77) har inkommit till riksdagen från Regeringskansliet.

Justitieutskottet hade den 18 maj 2010 en överläggning med regeringen om kommissionens handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet. Justitieutskottet gav samma dag konstitutionsutskottet, civilutskottet, utrikesutskottet, försvarsutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet och arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens handlingsplan. Försvarsutskottet yttrade sig den 25 maj 2010 och konstitutionsutskottet samt utrikesutskottet yttrade sig den 27 maj 2010, *se bilagorna 2–4*.

Bakgrund

Det europeiska politikområdet rättsliga och inrikes frågor (RIF) omfattar räddningstjänst, polis- och tullsamarbete, straff- och civilrättsligt samarbete, asyl, migration, visering och kontroll av de yttre gränserna m.m. Inriktningen för samarbetet anges i fleråriga strategiska arbetsprogram. Under det svenska ordförandeskapet i EU fastställde Europeiska rådet i december 2009 ett nytt arbetsprogram avseende perioden 2010–2014, Stockholmsprogrammet. I Stockholmsprogrammet uppmanas kommissionen att inom de första sex månaderna 2010 presentera en handlingsplan där programtexten omvandlas till förslag på konkreta åtgärder tillsammans med en tidsplan för genomförandet av åtgärderna. Av Stockholmsprogrammet framgår att rådet ska anta handlingsplanen.

Den 20 april 2010 presenterade kommissionen meddelandet Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet, KOM(2010) 171. I meddelandet inbjuder kommissionen Europaparlamentet och rådet att godkänna handlingsplanen.

Vid mötet med ministrarna för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) den 23 april 2010 påpekade flera av medlemsstaterna att kommissionens meddelande om en handlingsplan i vissa avseenden avviker från Stockholmsprogrammet. I stället för att utarbeta en reviderad version av hand-

lingsplanen har det spanska ordförandeskapet tagit fram rådsslutsatser som beslutades på RIF-rådet den 3–4 juni 2010. I rådsslutsatserna slås det bl.a. fast att Stockholmsprogrammet är det vägledande dokumentet för samarbete, och det konstateras att en del av de åtgärder som kommissionen föreslår inte ligger i linje med Stockholmsprogrammet medan andra åtgärder, som återges i Stockholmsprogrammet, inte finns med i kommissionens meddelande om en handlingsplan. I slutsatserna uppmanas kommissionen att bara ta sådana initiativ som står i överensstämmelse med Stockholmsprogrammet. Europaparlamentet behandlade handlingsplanen vid sin plenarsession den 17–20 maj 2010.

Utskottets granskning

Kommissionens meddelande

Kommissionens meddelande Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet, KOM(2010) 171, är resultatet av kommissionens arbete med att omsätta Stockholmsprogrammets strategiska prioriteringar i konkreta åtgärder. I inledningen beskriver kommissionen sina visioner för ett antal områden. Varje område har ett motsvarande avsnitt i annexet där de konkreta åtgärderna och tidsplanen för genomförandet listats. Kommissionen åtar sig även att lägga fram en halvtidsöversyn av genomförandet av Stockholmsprogrammet 2012, för att säkerställa att programmet också i fortsättningen ligger i linje med utvecklingen i EU och globalt.

Faktapromemorian

I faktapromemorian Kommissionens handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet (2009/10:FPM77) redovisar regeringen sin preliminära ståndpunkt. Regeringen anser att Stockholmsprogrammet, som fastställts av Europeiska rådet, lägger fast de strategiska ramarna för de kommande fem årens åtgärder på området. Handlingsplanen liksom det kommande genomförandet av konkreta förslag bör, enligt regeringen, på ett korrekt och balanserat sätt följa de intentioner som läggs fast i Stockholmsprogrammet. Regeringen anser att handlingsplanen i vissa avseenden avviker från programmet.

Utskottets synpunkter

Inledning

Kammaren har med stöd av 10 kap. 4 § riksdagsordningen hänvisat kommissionens meddelande om en handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet till justitieutskottet för granskning och skriftligt utlåtande. Syftet med ett utlåtande är att skapa debatt kring en fråga i ett tidigt skede och att redovisa olika synpunkter som kan vara av värde i den fortsatta hanteringen av frågan. Utlåtanden är att betrakta som preliminära synpunkter vilka ger uttryck för rådande åsiktsförhållanden i riksdagen vid tidpunkten för behandlingen av utlåtandet. Utlåtanden är inte rättsligt bindande vare sig för riksdagens eller för regeringens senare ställningstaganden. Ett utlåtande ger dock regeringen en möjlighet att på ett tidigt stadium stämma av om dess ståndpunkter i EU-samarbetet är förankrade i riksdagen. Efter beslutet i kammaren sänds utlåtandet i riksdagsdirektörens namn

till kommissionens generalsekretariat för kännedom. Kommissionen betraktar ett utlåtande på samma sätt som om man bjudit in parlamentet att komma in med ett yttrande.

Utskottets synpunkter

Sedan justitieutskottet yttrade sig över kommissionens meddelande om Stockholmsprogrammet i utlåtande 2008/09:JuU31 har Lissabonfördraget trätt i kraft. Det nya fördraget påverkar beslutsfattandet på området för frihet, säkerhet och rättvisa på flera sätt. För det första kommer Europaparlamentets stärkta roll som medlagstiftare på de flesta områden och de nationella parlamentens ökade medverkan att ge EU större demokratisk legitimitet. För det andra kommer införandet av kravet på kvalificerad majoritet vid omröstningar i rådet att leda till ett mer effektivt beslutsfattande inom flertalet politikområden. Slutligen förbättras den rättsliga kontrollen genom att EU-domstolen får till uppgift att granska alla aspekter av frihet, säkerhet och rättvisa, samtidigt som stadgan om de grundläggande rättigheterna blir rättsligt bindande. Fördraget ger unionen nya mål när det gäller att bekämpa socialt utanförskap och diskriminering, och bekräftar målet att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

Inledningsvis välkomnar utskottet möjligheten att i ett tidigt skede involveras i arbetet med att genomföra Stockholmsprogrammet. Flera av medlemsstaterna, däribland Sverige, anser dock att kommissionens meddelande om en handlingsplan i vissa avseenden avviker från det av Europeiska rådet fastställda Stockholmsprogrammet. Justitieutskottet instämmer i detta samt stödjer de rådsslutsatser som beslutades på RIF-rådet i juni 2010. Justitieutskottet anser vidare, som framgår av det följande, att kommissionens meddelande om en handlingsplan inte möjliggör en mer noggrann bedömning av de planerade åtgärdernas innehåll. Utskottet väljer därför att i utlåtandet i huvudsak fokusera på den fortsatta processen med att genomföra Stockholmsprogrammet och att inte i detalj kommentera de åtgärder som kommissionen föreslår eller tidpunkten för att genomföra dem.

Justitieutskottet har gett ett antal andra utskott tillfälle att yttra sig över kommissionens meddelande om en handlingsplan i de delar som rör respektive utskotts beredningsområde. Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande till justitieutskottet hänvisat till de tidigare överväganden som konstitutionsutskottet gjorde i yttrande 2008/09:Ku7y som finns i justitieutskottets utlåtande Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst (2008/09:JuU31). Försvarsutskottet välkomnar i sitt yttrande kommissionens redovisade åtgärder för att förbättra katastrofhanteringen inom EU. Utrikesutskottet lyfter, i sitt yttrande, särskilt fram den europeiska grannskapspolitiken och då i synnerhet det östliga partnerskapet. I yttrandet finns en avvikande mening (v och mp).

När det gäller kommissionens meddelande om en handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet anser justitieutskottet att det är glädjande att kommissionen sätter individen och dennes rättigheter i centrum.

Av meddelandet om en handlingsplan framgår att unionen under de närmaste åren kommer att fokusera sina insatser inom detta område på att främja vad som benämns medborgarnas Europa och att medborgarna ska kunna dra full nytta av den europeiska integrationen. Utskottet anser i likhet med kommissionen att det är viktigt att det europeiska området med frihet, säkerhet och rättvisa är ett område där alla människor, även tredjelandsmedborgare, kan känna att de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna respekteras i praktiken.

Vad beträffar den övergripande strukturen i kommissionens meddelande anser utskottet att det ibland kan vara svårt att utläsa vilka åtgärder i handlingsplanen som svarar mot vilka områden i Stockholmsprogrammet. Enligt utskottet skulle handlingsplanen bli tydligare om kommissionen närmare följer Stockholmsprogrammets struktur och listar de konkreta åtgärderna i den ordning de anges i programmet.

I justitieutskottets utlåtande Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst (2008/09:JuU31) framhöll utskottet att det var viktigt att det framtida Stockholmsprogrammet innehöll en bättre balans än tidigare program mellan åtgärder för att öka säkerheten för medborgarna och åtgärder för att stärka den enskildes rättigheter. Utskottet ansåg att åtgärder för att öka säkerheten inom EU bör åtföljas av initiativ som också stärker rättssäkerheten och skyddet för individen. Det är enligt utskottet viktigt att denna balans upprätthålls också i det fortsatta arbetet med att genomföra Stockholmsprogrammet. Utskottet underströk i sitt tidigare utlåtande inför Stockholmsprogrammet även vikten av att rätten till privatlivet måste respekteras oberoende av nationsgränser, särskilt i fråga om skyddet av personuppgifter. Det är alltjämt utskottets uppfattning att ett heltäckande och effektivt skydd för personuppgifter behövs inom EU.

Som utskottet framhöll i utlåtandet över Stockholmsprogrammet är det även viktigt att analysera om en åtgärd är effektiv innan den genomförs. Utskottet noterar att kommissionen i sitt meddelande om en handlingsplan, bl.a. när det gäller förslag under rubriken Stärkt förtroende för det europeiska rättsliga området, har valt att direkt föreslå lagstiftning i stället för att följa Stockholmsprogrammet som slår fast att kommissionen dessförinnan ska företa studier och andra förberedande åtgärder. Utskottet förutsätter att kommissionen följer Stockholmsprogrammet och först analyserar behovet av ny lagstiftning innan sådan föreslås. Avslutningsvis kommer utskottet att företa en djupare granskning av de enskilda åtgärderna när dessa presenteras.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer.

1. Kommissionens handlingsprogram för att genomföra Stockholmsprogrammet – motiveringen (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s) och Maryam Yazdanfar (s).

Ställningstagande

Vi anser i likhet med majoriteten att kommissionens meddelande om en handlingsplan inte möjliggör en noggrann bedömning av de planerade åtgärdernas innehåll. Vi vidhåller de ställningstaganden som vi hade i vår reservation (punkt 1) i utlåtandet Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst (2008/09:JuU31) inför det fortsatta arbetet med att genomföra Stockholmsprogrammet.

2. Kommissionens handlingsprogram för att genomföra Stockholmsprogrammet – motiveringen (v)

av Lena Olsson (v).

Ställningstagande

Jag anser i likhet med majoriteten att kommissionens meddelande om en handlingsplan inte möjliggör en noggrann bedömning av de planerade åtgärdernas innehåll. Jag vidhåller de ställningstaganden som jag hade i vår reservation (punkt 2) i utlåtandet Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst (2008/09:JuU31) inför det fortsatta arbetet med att genomföra Stockholmsprogrammet. När det gäller den yttre dimensionen anser jag att relationer med andra länder ska bygga på ett genuint partnerskap och vara på lika villkor. Den dimensionen saknas i meddelandet om en handlingsplan.

3. Kommissionens handlingsprogram för att genomföra Stockholmsprogrammet – motiveringen (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Ställningstagande

Jag anser i likhet med majoriteten att kommissionens meddelande om en handlingsplan inte möjliggör en noggrann bedömning av de planerade åtgärdernas innehåll. Jag vidhåller de ställningstaganden som jag hade i vår reservation (punkt 3) i utlåtandet Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst (2008/09:JuU31) inför det fortsatta arbetet med att genomföra Stockholmsprogrammet. När det gäller den yttre dimensionen anser jag att relationer med andra länder ska bygga på ett genuint partnerskap och vara på lika villkor. Den dimensionen saknas i meddelandet om en handlingsplan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

*Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén
Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet, KOM(2010) 171.*

BILAGA 2

Konstitutionsutskottets protokollsutdrag

2009/10:46

Utdrag ur
PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2009/10:46**

DATUM Torsdagen den 27 maj 2010

§ 4 Yttrande till justitieutskottet över Stockholmsprogrammet

Utskottet behandlade yttrande till justitieutskottet över Europeiska kommissionens handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet, KOM(2010) 171 i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Utskottet beslutade att avge yttrande enligt nedanstående:

Konstitutionsutskottet kan konstatera att meddelandet om en handlingsplan för genomförandet av Stockholmsprogrammet inte möjliggör en noggrann bedömning av de planerade åtgärdernas innehåll. Utskottet anser att en djupare granskning av åtgärderna får genomföras från fall till fall när dessa presenteras. Därutöver hänvisar utskottet till sina tidigare överväganden och uttalanden i yttrandet 2008/09:KU7y.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet
Kerstin Siverby

Justeras
Berit Andnor

Rätt utdraget intygar:

Kerstin Siverby

Exp. 2010-05-27
JuU

BILAGA 3

Utrikesutskottets yttrande 2009/10:UU3y

Kommissionens handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet

Till justitieutskottet

Justitieutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2010 (prot. 2009/10:33 § 5) att bereda bl.a. utrikesutskottet möjlighet att yttra sig över Europeiska kommissionens handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet KOM(2010) 171.

Utrikesutskottet väljer i det följande att yttra sig över handlingsplanen utifrån de aspekter som har direkt anknytning till utskottets beredningsområde.

Ärendet och dess beredning

Kommissionsmeddelandet KOM(2010) 171 ”Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet” inkom på svenska till riksdagens kammarkansli den 28 april 2010 och bordlades i kammaren den 7 maj. Den 17 maj remitterade kammaren meddelandet till justitieutskottet för granskning. Justitieutskottet avser att skriva ett utlåtande och beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2010 (prot. 2009/10:33 § 5) att bereda bl.a. utrikesutskottet möjlighet att yttra sig. Faktapromemoria 2009/10:FPM77 har inkommit från Regeringskansliet i ärendet. Justitieutskottet höll den 18 maj överläggning med regeringen enligt riksdagsordningen 10 kap. 4 §.

Bakgrund

Under det svenska ordförandeskapet i EU antog Europeiska rådet vid sitt möte den 11 december 2009 Stockholmsprogrammet¹ som är ett flerårigt program för åren 2010–2014 med syfte att utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa till gagn och skydd för EU:s medborgare och de som bor i detta område. Stockholmsprogrammet, som behandlar det europeiska

¹ Rådsdokument 5731/10 CO EUR-PREP 2 JAI 81 POLGEN 8.

politikområdet rättsliga och inrikes frågor, omfattar bl.a. räddningstjänst, polis- och tullsamarbete, straff- och civilrättsligt samarbete, asyl, migration, visering och kontroll av de yttre gränserna. Europeiska rådet uppmanar i sina slutsatser kommissionen att lägga fram en handlingsplan för genomförandet av Stockholmsprogrammet som ska antas av rådet senast i juni 2010 samt lägga fram en halvtidsöversyn före juni 2012.

Den 20 april 2010 presenterade kommissionen meddelandet ”Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet”, KOM(2010) 171. Kommissionen presenterar i meddelandet sina visioner vad avser genomförandet av Stockholmsprogrammet. Meddelandet innehåller en omfattande tabell där förslagen på konkreta åtgärder listas. Enligt Stockholmsprogrammet ska rådet anta handlingsplanen. Av faktapromemoria 2009/10:FPM77 framkommer att när kommissionen presenterade handlingsplanen vid rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) den 23 april 2010 påpekade många medlemsstater att handlingsplanen på ett antal punkter avviker från Stockholmsprogrammet.

Av faktapromemorian framgår att regeringen anser att Stockholmsprogrammet, som fastställts av Europeiska rådet i enlighet med artikel 68 i EUF-fördraget, lägger fast de strategiska ramarna för de kommande fem årens åtgärder på området. Handlingsplanen liksom det kommande genomförandet genom konkreta förslag bör, enligt Sverige, på ett korrekt och balanserat sätt följa de intentioner som läggs fast i Stockholmsprogrammet. Inför RIF-rådets möte den 3–4 juni har det spanska ordförandeskapet för avsikt att ta fram rådsslutsatser där rådet ger sin syn på handlingsplanen och slår fast att Stockholmsprogrammet är det vägledande dokumentet för samarbetet.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar inledningsvis att Europeiska rådet i Stockholmsprogrammet framhåller vikten av den yttre dimensionen av EU:s politik inom området med frihet, säkerhet och rättvisa och understryker behovet av att i ökad grad integrera denna politik i EU:s allmänna politik. I sina slutsatser från den 10–11 december 2009 slår Europeiska rådet fast att den yttre dimensionen är avgörande för ett framgångsrikt genomförande av Stockholmsprogrammet och att den framför allt bör vara fullständigt förenlig med alla andra aspekter av EU:s utrikespolitik.

Utskottet anser att antagandet av Lissabonfördraget erbjuder nya möjligheter för Europeiska unionen att uppträda med större effektivitet i sina yttre förbindelser. Den höga representanten, tillika kommissionens vice ordförande, den europeiska avdelningen för yttre åtgärder och kommissionen har till uppgift att säkra samstämmighet mellan yttre förbindelser och andra aspekter av EU:s yttre åtgärder. Inrättandet av EU:s utrustjänst kommer bl.a. att förbättra möjligheterna till kontinuerliga kontakter och samarbeten med stater utanför unionen. Vidare konstaterar utskottet att Lissabonfördraget ger unionen nya instrument vad beträffar skydd av de grundläggande rättigheterna, både internt och externt. Med Lissabonfördragets ikraftträdande är EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna rättsligt bindande, inklusive dess förbud mot diskriminering på grund av bl.a. kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

I kommissionens meddelande ”Att förverkliga ett område med frihet, säkerhet och rättvisa för EU-medborgarna – Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet” (KOM(2010) 171) slås fast att de politiska målen som Stockholmsprogrammet beskriver inte kan uppnås utan ett nära samarbete med partner i tredjeländer och med internationella organisationer. Den inre och den yttre politiken på området för frihet, säkerhet och rättvisa hänger nära samman med varandra. Kontinuitet och samstämmighet mellan inre och yttre politik är avgörande för resultaten, liksom samordning och komplementaritet mellan unionens och medlemsstaternas insatser. Av handlingsplanens annex framkommer förslag på konkreta åtgärder tillsammans med en tidsplan för åtgärdernas genomförande. När det gäller handlingsplanens avsnitt ”Europa i en globaliserad värld – den yttre dimensionen av frihet, säkerhet och rättvisa” återfinns bl.a. åtgärder om en handlingsplan för människorättsfrågor för främjande av EU:s värderingar inom den yttre dimensionen av politiken på området frihet, säkerhet och

rättvisa, samarbetsavtal med tredjeländer mot människohandel och människosmuggling, samarbetsprojekt med Västra Balkan, Turkiet, Förenta Staterna, Afrika, Kina, Ryssland m.fl.

Utskottet konstaterar att handlingsplanen för att genomföra Stockholmsprogrammet, på de områden som berör den yttre dimensionen, till stor del täcker in det som Stockholmsprogrammet föreskriver. En rad åtgärder pågår redan medan andra kommer att inledas det närmaste året eller de närmaste åren. Den europeiska grannskapspolitiken, och särskilt det östliga partnerskapet inom denna, är något som utskottet särskilt vill understryka vikten av. Syftet med partnerskapet är att uppnå ökad EU-integration och ett närmande till EU:s värdegrund, regelverk och lagstiftning. Europeiska rådet beslutade i ett extrainsatt möte den 1 september 2008 att ge hög prioritet åt det östliga partnerskapet. Beslutet om partnerskapet fattades av Europeiska rådet i mars 2009 och lanseringen av det östliga partnerskapet skedde vid ett toppmöte i maj 2009 mellan EU:s medlemsstater och de sex östliga partnerländerna¹. Utskottet vill försäkra sig om att även kommissionens handlingsplan tillmäter det östliga partnerskapet den vikt som Europeiska rådet i Stockholmsprogrammet och sedan tidigare beslutat.

Stockholm den 27 maj 2010

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Urban Ahlin (s), Gustav Blix (m), Carina Hägg (s), Anne-Marie Pålsson (m), Kent Härstedt (s), Fredrik Malm (fp), Kenneth G Forslund (s), Walburga Habsburg Douglas (m), Kerstin Engle (s), Holger Gustafsson (kd), Christian Holm (m), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Rosita Runegrund (kd) och Bodil Ceballos (mp).

¹ Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland.

Avvikande mening

Återtagandeavtal (v, mp)

Hans Linde (v) och Bodil Ceballos (mp) anför:

Den externa dimensionen och partnerskap med våra grannländer är en viktig del i att förverkliga området med frihet, säkerhet och rättvisa som Stockholmsprogrammet syftar till. I handlingsplanen tas därför ett antal åtgärder upp i förhållande till olika områden i världen. Gemensamt för dem nästan alla är att återtagandeavtal nämns som en viktig del. Vi har vid flera tillfällen uppmärksammats på att det ställs krav på undertecknande av återtagandeavtal för att fördjupade relationer med EU ska bli en verklighet, eller för att bistånd ska ges till landet i fråga. De gemensamma chartrade planen med deporterade som efter undertecknande anländer under många gånger kränkande former chockerar och försämrar bilden av EU-ländernas förmåga att själva respektera de mänskliga rättigheterna.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att relationer med andra länder ska bygga på ett genuint partnerskap och vara på lika villkor. De ska främja goda relationer och inte bara utgå från EU:s egna intressen. Den dimension saknas i handlingsprogrammet.

BILAGA 4

Försvarsutskottets yttrande
2009/10:FöU3y

Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har berett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över Europeiska kommissionens handlingsplan för genomförande av Stockholmsprogrammet.

Försvarsutskottet yttrar sig över de delar som rör katastrofhanteringen inom EU.

Utskottet välkomnar att kommissionen redovisar åtgärder för att förbättra katastrofhanteringen inom EU. Det är enligt utskottet angeläget att medlemsstaternas möjligheter att solidariskt hjälpa ett land som drabbas av katastrofer liksom ländernas förmåga att ta emot hjälp i sådana situationer förbättras i enlighet med solidaritetsklausulen.

Utskottets överväganden

Handlingsplanen

Europeiska kommissionen framhåller i handlingsplanen för Stockholmsprogrammet (KOM(2010) 171 slutlig) att våra insatser för att skydda människor kommer att beröra EU:s roll när det gäller att förebygga, skapa *beredskap* för och vidta *åtgärder i samband med kriser och katastrofer*. Vidare analys och nödvändiga åtgärder på EU-nivå i samband med krishantering kommer att prioriteras med omedelbar verkan. EU:s civilskyddsmechanism kommer att stärkas i syfte att göra medlemsstaternas stöd mer tillgängligt, kompatibelt och samordnat. Även de förebyggande insatserna behöver stärkas. Unionen kommer att tillämpa solidaritetsklausulen.

Kommissionen redovisar i en tabell en tidsplan för att förstärka EU:s kapacitet att förebygga, förbereda sig för och reagera på olika katastrofer, bl.a. kommer förslag att tas fram för genomförande av *solidaritetsklausulen*.

Faktapromemorian

Justitiedepartementet har i en faktapromemoria (2009/10:FPM7) kortfattat kommenterat krishanteringsåtgärderna i handlingsplanen. Det framhålls att utvärdering av samarbetet inom civilskyddsområdet är en prioriterad fråga och att kommissionen nämner att EU ska genomföra solidaritetsklausulen.

Utskottets ställningstagande

EU:s stats- och regeringschefer antog under det svenska ordförandeskapet i december 2009 vid Europeiska rådets möte 2009 Stockholmsprogrammet för perioden 2010–2014 inom det europeiska politikområdet ”frihet, säkerhet och rättvisa”. Det spanska ordförandeskapet har därefter ansvarat för utarbetandet av en handlingsplan för Stockholmsprogrammet. Europeiska kommissionen har redovisat en handlingsplan för att genomföra programmet.

Justitieukskottet har berett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över handlingsplanen. Försvarsutskottet yttrar sig över de delar i handlingsplanen som rör kris- och katastrofhantering.

Försvarsutskottet konstaterar att en förbättrad krisberedskap inom EU är nödvändig för att svara upp mot det bredare spektrum av hot och risker som följer av de senaste årens internationella utveckling. Dessa kriser behöver inte vara begränsade till enskilda länder varför en ökad *samordning* på EU-nivå är mycket angelägen.

Kommissionens meddelande innehåller en tabell med en tidsplan över konkreta åtgärder för bl.a. katastrofhantering inom EU. Kommissionen kommer att ta fram förslag till genomförande av *solidaritetsklausulen* under perioden 2010–2011. Utskottet konstaterar att Lissabonfördragets artikel

222 innebär att unionen och dess medlemsstater ska handla gemensamt i en anda av solidaritet om en medlemsstat drabbas av katastrofer. Det är enligt utskottet angeläget att medlemsstaternas möjligheter förbättras att solidariskt hjälpa ett land som drabbas liksom ländernas förmåga att ta emot hjälp vid sådana situationer. Utskottet vill i detta sammanhang också framhålla att regeringen nyligen tillsatt en utredning (dir. 2010:49) om Sveriges möjligheter att ta emot internationellt stöd vid kriser och allvarliga händelser i fredstid.

Utskottet välkomnar att kommissionen redovisar åtgärder för att förbättra *katastrofhanteringen inom EU* och understryker vikten av att EU bygger ut sin förmåga att agera vid olika typer av katastrofer.

Stockholm den 25 maj 2010

På försvarsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Rolf Gunnarsson (m), Karin Enström (m), Peter Jonsson (s), Nils Oskar Nilsson (m), Staffan Danielsson (c), Michael Hagberg (s), Allan Widman (fp), Peter Jeppsson (s), Isabella Jernbeck (m), Åsa Lindestam (s), Else-Marie Lindgren (kd), Rolf K Nilsson (m), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s), Kjell Eldensjö (kd) och Per Bolund (mp).